

ΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΗΛΙΔΟΣ

Ἐπιφανεστάτων ἄλλοτε γὰ γράφωμεν περισσότερα περὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἡλίδος, ἣτις κατέχουσα τὴν Ὀλυμπίαν καὶ ἐπιστατοῦσα εἰς τὴν τέλει τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἦτο μία τῶν ἐπισημοτάτων πόλεων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, ἀρκούμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος γὰ μνημονεύσωμεν δι' ὀλίγων τὰ σπουδαιότερα εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν, αἱ ὁποῖα ἐγένον ἐκεῖ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Αὐστριακῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, καὶ μακαριζόμενοι τὰς εἰδήσεις ταύτας ἐκ τῶν ἐκθέσεων τοῦ διευθύνοντος τὰς ἀνασκαφὰς Ὁθ. Γράσσερ.

Τοῦ σπουδαιότερου τμήματος τῆς πόλεως τῆς ἀρχαίας ἀγορᾶς, κατορθώθη γὰ ἀνευρεθῆ ὁ χώρος, πλήρης ὑδραγωγείων καὶ ἀντάκων πρὸς ἀποχέρισιν τῶν ὑδάτων. Ἀυστηρῶς τὰ οἰκοδομήματα, ὅσα κατὰ τὸν Πανσαινίον ὑπῆρχον ἐν ταύτῃ, εἶνε σχεδὸν τελείως κατεστρωμμένα. Διακρίνεται ἰδίως ἐξ τῶν ἐν ἐλαχίστοις ἐρείπιοις ἀποκαλυφθέντων κτιρίων, νεόσχημόν τι οἰκοδομήματα, ἴσως ναὸς τῆς Ἀφροδίτης. Ἐπὶ τοῦ χώρου τῆς ἀγορᾶς ἀπεκαλύφθησαν πρὸς τοῦτοις μέχρι τοῦδε καὶ τὰ θεμέλια δύο στοῶν, καὶ πολλοὶ μικροὶ βωμοὶ εἰς διαφόρους Θεοὺς ἀφιερωμένοι.

Ἡ μεγαλειτέρα ἐπιτυχία τῶν ἀνασκαφῶν εἶνε ἡ ἀνεύρεσις τοῦ θεάτρου τῆς Ἡλίδος, τὸ ὅποιον σχετικῶς πρὸς τὰ ἄλλα Ἡλειακὰ κτίρια σφίζεται ἐν τινὶ καλῇ ὁμοσδήποτε κατωστάσει. Ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ προσκηνίου ἴστανται εἰσέτι ὄρθαι δέκα τέσσαρες παραστάδες μετὰ κίονων καὶ λείπουσιν ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ συνόλου, μόνον αἱ δύο ἀκροῖαι παραστάδες. Αἱ βάσεις καὶ αἱ ραβδώσεις τῶν κίωνων εἶναι ἰωνικαί. Τὸ προσκηνίον καὶ ἡ σκηνὴ φέρουσιν ἀνά τρεῖς ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας κειμένας θύρας. Τῶν παρασκηνίων οἱ τοῖχοι σφίζονται εἰς πολλὰ μέρη μέχρι δύο μέτρων ὕψους. Ἡ ἀνατολικὴ πύροδος ἀπεκαλύφθη μόνον ἐν μέρει, ἐν αὐτῇ δ' εὐρέθη ἐν θρανίον ἐρειδόμενον ἐπὶ τοῦ ἀναλήματος τοῦ κοίλου. Πυραλλήλως καὶ εἰς ἀπόστασιν ἡ περιπόου μέτρων ἀπὸ τοῦ προσκηνίου ἐκτίσθη διὰ πλίνθων ὑστερότερον ὑδραγωγεῖον.

Ἐκ τῶν ἐδωλίων τοῦ κοίλου οὐδέν δυστυχῶς εὐρέθη κατὰ τὰς γενομένας δοκιμαστικὰς σκαφὰς ἐν τῇ χώρῃ κατὰ τὴν ἀκτίνα τῆς ἀρχίστρας καὶ παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πύραρον, φαίνεται δὲ ὅτι ἔχουσι καὶ ταῦτα ἀφαιρεθῆναι εἰς νεωτέρους χρόνους, ὅπως καὶ πολλὰ ἄλλα μέρη καὶ τοῦ θεάτρου.

Βορειοδυτικῶς τοῦ θεάτρου ἀπεκαλύφθη ἐν ἀνάλημμα μετ' ἐπιγραφῆς καὶ περαιτέρω πρὸς βορρᾶν διάφοροι τάφοι, ἐν ἐνὶ ἐκ τῶν ὁποίων εὐρέθη πλακίδιον χρυσοῦν εἰκονίζον Ἀθηναῖν μετὰ δόρατος καὶ ἀσπίδος.

Μολονότι ἐκ τῆς μέγρι τοῦδε γενομένης ἐρεῦνης ἀπεδείχθη δυστυχῶς ἡ μεγάλη καταστροφή τῶν κτιρίων τῆς ἀρχαίας Ἰλιδος, ὑπάρχει ἐν τούτοις μεγάλη ἐλπίς, ἡ ἐξακολούθησις τῆς ἀνασκαφῆς νὰ φέρῃ πολλὰ σπουδαῖα καὶ διδακτικώτατα πράγματα εἰς φῶς.

Ν. ΚΥΠΑΡΙΣΣΗΣ

